

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" marta numurā 2
- Izstrādāts tipveida būvprojekts 78 slaucamo govju fermai 2
- Slimību ierobežošana, izmantojot programmu "Vesels augs" 4
- Smiltsērķšu stādījumi piedzīvo pārbaudījumus 6
- Pēc vecvecmāmiņas receptes Ogrē top īpašs siers 8
- "Pērle rada" Engurē 10
- Medību noteikumu grozījumi 12
- EK rosina paaugstināt tarifus Krievijas un Baltkrievijas graudu produktiem 13
- EK priekšlikumi Kopējas lauksaimniecības politikas pārskatīšanai 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2024. gada maijā. . . 14
- Valters Pundurs saimnieko ar mīlestību pret savu zemi. . . . 15

Foto: Elīna Gobalova

"Laukiem būt!" fināla dalībnieki un pasākuma organizētāji "Branku Bračotavā"

AKTUALITĀTES

ZINĀMI KONKURSA "LAUKIEM BŪT!" UZVARĒTĀJI

Konkursā "Laukiem būt!", ko lauku jauniešu uzņēmējdarbības atbalstam jau divpadsmito gadu rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC), šogad galvenās balvas ieguva biznesa idejas par piedevām ēdienu gatavošanai, mērcēm un sausajām garšvielām; digitālas mācību platformas izveidošanu angļu valodas apguvei pirmsskolas vecuma bērniem un bioloģisko augu stādīšanas podiņu ražošanu.

No 50 biznesa idejām, kas tika pieteiktas konkursam šajā sezonā, finālā iekļuva 18 projekti trīs kategorijās: lauksaimniecība un pārtikas pārstrāde, nelauksaimniecības pakalpojumi, kā arī nelauksaimnieciskā ražošana.

Jauniešu biznesa idejas septiņu minūšu garās prezentācijās fināla

pasākumā noklausījās un vērtēja finanšu institūcijas ALTUM Vidzemes reģiona vadītāja Olita Untāla, Jauno zemnieku kluba valdes priekšsēdētājs vietnieks Rūdolfs Pulkstenis, Saeimas deputāts Jānis Grasbergs, Latvijas Pašvaldību savienības padomniece lauku attīstības jautājumos Sniedze Sproģe un LLKC finanšu direktors Dzintars Vaivodis. Īsi pirms rezultātu paziņošanas žūrija atzina, ka šogad vērtēšana bijusi īpaši spraiga pat kategorijas ietvaros – sākot no džeza līdz pat metālapstrādei. Tāpat atzinīgi vārdi tika veltīti jauniešu prezentācijas prasmēm, kā arī radošumam un mērķtiecībai.

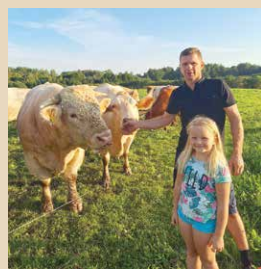
Žūrijas komisijas loceklis Jānis Grasbergs, uzrunājot finālistus, aicināja aizdomāties par sevi kā par māksliniekiem uzņēmējdarbībā: "Katrš uzņēmējs, vienalga, vai tā ir pakalpojumu sfēra, ražošana vai lauksaimniecība, – jūs esat māks-

linieki, kas veido mākslas darbu, ko sauc – uzņēmums. Bieži vien ir birokrātija un vēl kādas citas lietas, kas ierobežo, bet māksliniekam ir nepieciešama tā brīvības sajūta. Te vēlos atzīmēt LLKC – lai jūs varētu būt šie mākslinieki, tad jums vajag kādu, kas palīdz izdarīt tās birokrātiskās lietas, un LLKC ir tā iestāde, kam pajautāt padomu dokumentācijas kārtošana, grāmatvedībā un uzticēt šajās lietās palīdzēt, lai jūs neierobežotu, lai jūs varat tvert to brīvo lidojumu un radīt mākslas darbus kā uzņēmēji."

Jautājot, kā pirmo trīs vietu ieguvēji tērēs naudas balvas, te atbilde bija vienprātīga – finansējums tiks ieguldīts uzņēmumu attīstībā, iegādājoties profesionālu tehniku.

Savukārt uz jautājumu, ko uzvarētāji paturēs atmiņā no konkursa "Laukiem būt!" piedzīvojuma, skanēja atbildes:

► 3. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" MARTA NUMURĀ

Kāda ir lauksaimniecībai piešķirtā atbalsta atdeve, žurnāla marta numurā stāsta Agrolesursu un ekonomikas institūta Bioekonomikas nodaļas Lauku attīstības novērtēšanas daļas vadītāja Mg. sc. ing. Elita Benga un Mg. oec. Andris Lismanis.

Pētnieki secinājuši, ka kopš 2015. gada Latvijā lauksaimniecības attīstība nosvērusi par labu laukkopībai, radot disbalansu ar pārējām nozarēm, kuru apjoms samazinās, vienlaikus laukkopības devums tautsaimniecībai, īpaši valsts budžetā nomaksāto nodokļu masa, krīt, neskatoties uz tai izmaksāto augošo tiešmaksājumu apjomu.

Par attaisnotajiem izdevumiem gada ienākumu deklarācijā raksta LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa.

Saimnieku pieredzes rubrikā raksts par Vecates pagasta z/s "Austrumi 6" saimnieku Andreju Traščenko, kurš audzē Latvijas tumšgalves šķirnes aitas un Herefordas šķirnes liellopus. Saimniecībā viņš ieguldījis ārzemēs nopelnītos līdzekļus.

Gan gaļas, gan piena liellopu saimniekiem lietderīgs būs LLKC konsultanta-eksperta veterinārmedicinā Daiņa Ar-

bidāna raksts par caurejas cēloņiem un profilakses pasākumiem ganāmpulkos.

Piena pārraudzības rezultātus Latvijas pagastos izvērtējusi LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere. Turpat arī saraksts ar produktīvākajiem ganāmpulkiem 2022./2023. piena pārraudzības gadā.

LLKC Inženiertehniskās nodaļas būvinženieris Kristaps Stūriška iepazīstina ar LLKC radīto tipveida būvprojektu slaucamo govju fermām.

Kā Latvijā top govju infekciozā rinotraheīta un govju virusālās diarejas izskaušanas programma, raksta veterinārārsts Āris Žentiņš.

Par cūkkopības saimniecību "Ķemeri" Bauskas pusē, ko no vecākiem pārņēmusi un attīsta Brigita Koltova, raksta žurnāliste Ilze Rūtenberga-Bērziņa.

Aitkopjiem piedāvājam Dr. med. vet. Aijas Mālnieces rakstu par mākslīgās apsēklošanas devumu mazo atgremotāju reprodukcijā.

Putnkopības rubrikā rakstu par mājputnu parazitātiem un to, kā tie ietekmē putnu veselību kopumā, sagatavojušas Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas pārstāves Anna Ērliha un Anna Malinene-Litviņenko.

Zirgkopības rubrikā LLKC Ap-

gāda redaktore Dace Millere raksta par savulaik leģendāro trīsčiņnieku, tagad zirgaudzētāju un jaunzirgu treneri Juri Astiču.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2024_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

IZSTRĀDĀTS TIPVEIDA BŪVPROJEKTS 78 SLAUCAMO GOVJU FERMAI

Lai paplašinātu piena lopkopības nozarē strādājošo mazo uzņēmumu un saimniecību zināšanas par iespējami ekonomisku fermas tehnisko risinājumu, kā arī pielietotajiem materiāliem, LLKC Inženiertehniskā nodaļa sagatavojuši tipveida būvprojektu slaucamo govju fermai ar ietilpību līdz 78 slaucamām govīm.

Latvijā ir vairāk nekā 2000 nelielu saimniecību, kuras plāno paplašināšanos. Šāda ferma ar vienu slaukšanas robotu ir labs sākums, lai saimniecība kļūtu pašpietiekama un iekļautos vides slāņa saimniecību apritē.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: "Jau ilgāku laiku strādājām pie šāda tipveida būvprojek-

ta parauga izstrādes, kas nu, pateicoties Zemkopības ministrijas atbalstam, ir tapis un pieejams zemniekiem. Projektā galvenās tehniskās lietas ir atrisinātas, saimniekiem atliek pielāgot nianšes, kas ir specifiskas konkrētai vietai. LLKC Inženiertehniskās nodaļas eksperti nodrošinās šo pielāgošanu, un tās arī būs vienīgās izmaksas saimniekiem. Zinām, ka šāda projekta izstrāde, ja tiek veikta pie individuāliem projektētājiem, maksā vidēji 10 000 eiro."

Govju kūts telpiskais plānojums paredzēts bez starpsienām, tā nodrošinot plašu telpu saimnieciskajai darbībai. Administratīvajā blokā ierīkota tehniskā un piena telpa, birojs, sanitārais mezgls un gaitenis. Fermas nesošās konstrukcijas veidotas no tērauda portālramjiem, sienu

apšuvums – tērauda loksnes kombinācijā ar regulējamiem brezenta vēja aizkariem. Jumta segums – siltināti sendvičpaneļi.

Slaukšana notiks, izmantojot slaukšanas robotu. Slaukšanas procesā radušos mazgāšanas un tehnoloģiskos notekūdeņus novirza zem uzgaidāmā laukuma izveidotās strapkrātuves ar redelgrīdu, no kuras ar sūkņa palīdzību ūdeņi tiek pārsūknēti uz šķērskanālu fermas galā.

Plašāku informāciju par šo projektu, tajā paredzēto un izmaksām var uzzināt, sazinoties ar LLKC Inženiertehniskās nodaļas būvinženieri Kristapu Stūrišku: kristaps.sturiska@llkc.lv.

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 1. lpp.

Evita Ose, mājražotājs “Dabas nams”: “Emocijas! Ielēkt konkursā kā pēdējā vilcienā ar pilnīgi kaut ko negaidītu un sev jaunu, kas pat nebija plānots, bet rezultātā man ir skaidrs – ja kaut ko gribi, tad ej un dari, un saņem.”

Laima Januševska, digitāla mācību platforma angļu valodas apguvei pirmsskolas vecuma bērniem: “Iepazīšanās ar fantastiskiem cilvēkiem un citu dalībnieku apņemšanās darīt un degsmē par to, ko dara, ir tas, kas mani iedvesmoja un ko noteikti atcerēšos no šī konkursa. Iedvesma!”

Haralds Ducens, Bioloģiskie augu stādīšanas podiņi: “Noteikti atcerēšos vērtīgās mācības – mācījamies apgūt prezentācijas prasmes, runāt auditorijas priekšā. Iemācījos dažādas jaunas tehnikas, ko noteikti atcerēšos un pielietošu arī turpmāk.”

Konkursa fināla pasākuma iespaidos dalās arī **Inita Krivašonoka, LLKC Klientu apkalpošanas atbalsta daļas projektu vadītāja, “Laukiem būt!” koordinatore:** “Ir patiesi iedvesmojoši vērot, kā šajos konkursa mēnešos aug un attīstās gan biznesa idejas, gan arī paši jaunieši kļūst arvien pārliecinātāki par sevi un savu ideju. Ar gandarījumu secinu, ka jaunieši izmanto mācībās iegūtās prasmes, gan prezentējot savas idejas, gan domājot par savu klientu loku, gan pārdošanu un finansēm. Starp konkursa pusfinālu un finālu notika Mentoru brokastis, kurās finālisti prezentēja savas idejas pieredzējušiem uzņēmējiem un saņēma padomus no viņiem, kā arī jautājumus, par ko vēl jāpārdomā. Klausoties fināla prezentācijas, secināju, ka pilnīgi katrs jauniešis bija ņēmis vērā mentoru teikto un savas prezentācijas papildinājis vai pat pilnībā pārveidojis savu prezentāciju atbilstoši ieteikumiem. To redzot, arī mums ir prieks un gandarījums strādāt, lai palīdzētu attīstīt uzņēmējdarbību laukos, un ar interesi arī sekosim līdz jauniešu turpmākajām gaitām uzņēmējdarbībā.”

Fināla uzvarētāji:

Kategorija “Lauksaimniecības un pārtikas pārstrāde”

1. vieta – Evita Ose, mājražotājs “Dabas nams”: piedevas ēdienu gatavošanai, mērces un sausās garšvielas (Tukuma novads, Pūres pagasts).

2. vieta – Kristīne Savicka, Pūteļu milti: pilngraudu maluma miltu pro-

Visu trīs vērtēšanas kategoriju uzvarētāji (no kreisās): Laima Januševska, Haralds Ducens un Evita Ose

Savu ideju par džeza koncertiem žūrijai prezentē Ilze Estere Kleinhofa

Ar prezentāciju uzstājas Evika Kervāne

dukts “Pūtelis” (Talsu novads, Dundagas pagasts).

3. vieta – Elza Anete Strazdiņa, “No plāna līdz dārzam” (Jelgavas novads, Elejas pagasts).

Atzinības raksti:

Līva Vilcāne – Smukumkūciņas un printi: konditorejas izstrādājumi ar un bez printētiem attēliem (Preiļi);

Santa Misiņa – Vegāniskās kūkas, batoniņi un citi saldumi (Kuldīgas novads, Gudenieku pagasts);

Zane Grunda – Sertificētu bērzu un

egļu konteinerstādu audzēšana (dzīvo Jelgavas novadā, uzņēmums būs Preiļu novada Stabulnieku pagastā).

Kategorijā “Nelauksaimniecības pakalpojumi”

1. vieta – Laima Januševska, digitāla mācību platforma angļu valodas apguvei pirmsskolas vecuma bērniem (Ogres novads, Lielvārde).

2. vieta – Kristīne Savicka, koka mēbeļu atjaunošana (Talsu novads, Virbu pagasts).

3. vieta – Dainis Vlasovs, traktor tehnikas pakalpojumi lauku viensētām un uzņēmumiem laukos (Gulbenes novads, Stāmerienas pagasts).

Atzinības raksti:

Raivis Rozentāls – aktīvās atpūtas inventāra noma un izmitināšanas pakalpojumu piedāvāšana pie Daugavas (Dzelmes, Ogres novads);

Ilze Estere Kleinhofa – džeza kamerkoncerti muižas teritorijā (Jelgavas novads, Vircavas pagasts);

Solveiga Ozolniece – ābolu un citu augļu sulas spiešanas pakalpojums (Siguldas novads, Krimuldas pagasts).

Kategorija “Nelauksaimnieciskā ražošana”

1. vieta – Haralds Ducens, bioloģiskie augu stādīšanas podiņi (Madonas novads, Mārcienas pagasts).

2. vieta – Evika Kervāne, transformējama bērnu apģērba un aksesuāru ražošanas uzņēmuma izveide (Madonas novads, bet strādās Lielvārdē, Ogres novadā).

3. vieta – Santa Krūmiņa, humors vannas istabā – jautrās dušas želejas (Salaspils novads, Salaspils pagasts).

Atzinības raksti:

Elmārs Cimdiņš – metālapstrāde un lauksaimniecības tehnikas ražošana (Preiļu novads, Rožkalnu pagasts);

Uldis Valainis – lāzergravēšanas un 3D printēšanas pakalpojumi un e-komercijas veikals ar gataviem produktiem (Preiļu novads, Rožkalnu pagasts);

Zane Lasmane – dabīgās kosmētikas ražošana (Saldus novads, Novadnieku pagasts).

Konkursa kopējais balvu fonds ir 22 000 EUR: 1. vieta – 2900 eiro, 2. vieta – 1800 eiro; 3. vieta – 1400 eiro; 4. vieta – 800 eiro; 5., 6. vieta – 150 eiro.

Pasākums tiek īstenots Valsts Kopējā lauksaimniecības politikas tīkla (VKLPT) aktivitāšu ietvaros.

Informāciju sagatavoja **Elīna Gobalova**, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AUGKOPIĀ

SLIMĪBU IEROBEŽOŠANA, IZMANTOJOT PROGRAMMU “VESELS AUGS”

LLKC divos Latvijas novados 2022. gada septembrī ierīkoja demonstrējumu “Laukaugiem kaitīgo organismu ierobežošanu dažādos kultūraugos integrētajā augu aizsardzībā”. Demonstrējums tiek īstenots sadarbībā ar Zemnieku Saemi un Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāti, bet zinātniskais vadītājs ir agronoms Aigars Šutka.

Demonstrējums ierīkots divos reģionos: Vidzemē – z/s “Tūži” Valkas nov. Kārķu pag. un Zemgalē – z/s “Vilciņi 1” Jelgavas nov. Zaļenieku pag. Demonstrējums ilgs trīs gadus.

Mērķis: nodemonstrēt ilgtspējīgas saimniekošanas sistēmu – integrētās augu aizsardzības pamatprincipus, parādot šīs metodes praktisko pielietojumu reālajā saimniekošanā. Veikt ziemas kviešu slimību ierobežošanu, ievērojot to izplatību laukaugu sējumos, uzskatāmi parādīt pielietotās integrētās augu aizsardzības metodes ekonomisko efektivitāti un iespēju samazināt nelabvēlīgo ietekmi uz agroekosistēmu.

Lai sasniegtu demonstrējuma mērķi, trīs gadu laikā jāveic sekojoši uzdevumi.

- reizi nedēļā saskaņā ar metodiku demonstrējuma lauciņos jānosaka kultūrauga attīstības posms, jāveic slimību uzskaitē uz kultūraugu lapām:

- 1. variants – reizi nedēļā līdz kviešu piengatavībai (BBCH 73-77; jūlija 2.-3. nedēļā),

- 2. un 3. variantā – reizi nedēļā divas nedēļas pēc fungicīda apstrādēm,
- visos variantos – viena uzskaitē uz vārpām (piengatavības fāzē);

- reizi nedēļā jāsalīdzina lauka novērojumi ar lēmuma pieņemšanas atbalsta sistēmas “Vesels augs” riska novērtējumiem;

- jāveic slimību ierobežošanas atkarībā no ierīkotajiem variantiem un metodikas;
- jānovērtē raža, tās kvalitāte;
- jānosaka ekonomiskā efektivitāte;
- jānodrošina publicitāte demonstrējumam, organizējot lauka dienu reizi gadā un publiskojot iegūtos rezultātus.

Abās saimniecībās ierīkoja 3 variantus:

1. kontrole – variants, kur netiks lietoti fungicīdi,

2. variants – slimību ierobežošana, pamatojoties uz lauka monitoringu un izmantojot lēmuma atbalsta sistēmu “Vesels augs”,

3. variants – saimniecībā izmantotā slimību ierobežošanas shēma.

Ziemas kviešu demonstrējuma lauka diena z/s “Vilciņi 1”

Foto: Ilze Skudra

1. tabula. Kviešu slimību uzskaitē demonstrējuma variantos z/s “Vilciņi 1”, 2023. g.

Datums	Uzskaites rezultāti							
	Kviešu lapu dzeltenplankumainība, %				Kviešu lapu pelēkplankumainība, %			
	Kviešu attīstības etaps	Kontrole	Vesels augs	Saimniecības variants	Kviešu attīstības etaps	Kontrole	Vesels augs	Saimniecības variants
03.05.2023	AE 31	0,080	n	n	AE 31	0,13	n	n
10.05.2023	AE 32	0,580	n	0,04	AE 32	0,13	n	0,05
17.05.2023	AE 32	0,630	n	0,67	AE 32	0,08	n	0,04
24.05.2023	AE 37	0,290	n	0,21	AE 37	0,04	n	0
01.06.2023	AE 45	0,230	n	0,21	AE 45	0	n	0
08.06.2023	AE 51	0,170	n	0,13	AE 51	0	n	0
14.06.2023	AE 61	0,250	x	xx	AE 61	0,04	x	xx
21.06.2023	AE 69	0,500	n	n	AE 69	0	n	n
28.06.2023	AE 70	4,000	n	n	AE 70	0	n	n
05.07.2023	AE 72	28,170	14,08	11,83	AE 72	0,38	0,08	0,04
12.07.2023	AE 75	50,830	17,92	15,63	AE 75	0,83n	0	0

x - programma iesaka lietot fungicīdu, lietots Ascra Xpro 0,8l/ha
 xx - fungicīda Ascra Xpro lietošana 13.06.2023.
 n - netiek veikta uzskaitē

	Plēkšņu plankumainība	Vārpu fuzarioze
Kontrole	87,5	16,66
Vesels augs	83,33	0
Saimniecības variants	79,17	0

Zaļenieku pagasta z/s “Vilciņi 1” demonstrējums ierīkots velēnu karbonātaugsnē, smaga smilšmāla/māla augsnē ar zemu kustīgā fosfora saturu – 57,2 g/kg un augstu kustīgā kālija saturu 252 g/kg, neitrālu augsnes reakciju – pH 7,2. Lai labāk izvērtētu kaitīgo organismu attīstību, izvēlējās lauku, kur priekšaugi bijis ziemas kvieši, un minimālo augsnes apstrādi.

Demonstrējuma laukā 28.09.2023. iesēja ziemas kviešus ‘Skagen’ ar izsējas normu 250 kg/ha (500 sēklas/m²), šķirne bija kodināta ar kodni Celest Trio. Pēc iesēšanas, 5. oktobrī, sējumus pievēla un 11. oktobrī lauku nokaisīja ar amonija nitrātu, deva 102 kg/ha. 17. oktobrī sējumā apkaroja nezāles, izmantojot herbicīdu Legacy Pro 1,79 l/ha (AE11-12). Pirms ziemošanas augi bija sasnieguši cerošanas sākumu/vidu ar vismaz 2–3 sānu dzinumiem (AE 22/24).

Mēslošanā kopējā slāpekļa deva tūrvielā N 175 kg/ha. Augu aizsardzības līdzekļi lietoti pēc nepieciešamības.

Laika apstākļi: 2023. gada pavasaris bija vēss un sauss, diennakts vidējā temperatūra virs 5 °C pirmo reizi uzrādīta 7. aprīlī – 7 °C. Siltākā diena aprīlī bijusi 24. aprīlī ar vidējo diennakts temperatūru 13 °C. Kopējais nokrišņu daudzums aprīlī bija 13,6 mm.

Maija sākums bijis vēss, siltākās dienas bijušas no 22. līdz 24. maijam. No maija vidus līdz jūnijam vidum, kopā 30 dienas, nav bijuši nokrišņi. Karsts un sauss laiks bija vērojams jūnijā. Jūlijā savukārt līdz ražas vākšanai nolijuši 62,6 mm.

Novērojumi: 1. Kontroles variantā novērojumi sākti veikt 3. maijā, kad augiem bija sākusies cerošana AE 31. Novērojumi kontroles variantā tika veikti katru nedēļu, bet sakarā ar sauso laiku uz augu lapām kviešu lapu dzeltenplan-

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
 Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
 admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
 WWW.LAUKUTIKLS.LV

2. tabula. Ziemas kviešu graudu raža un kvalitāte demonstrējumā z/s “Vilciņi 1”, 2023. g.

Rādītājs	Kontrole	“Vesels augs” variants	Saimniecības variants
Graudu raža, t/ha	7,84	7,69	7,89
Raža, +/- pret kontroli, t/ha	0	-1,91	0,64
Mitums, %	19,2	19,7	20,5
Proteīns, %	12,7	12,8	12,4
Lipeklis, %	28,4	28,8	27,5
Tilpummasa, g/l	771	760	760

kumainības un pelēkplankumainības slimības pazīmes nepārsniedza 1%, līdz ar to nesasniedzot nozīmīgu riska pakāpi. Programmā “Vesels augs” meteo datu algoritms 14. jūnijā pēc lietus kviešu ziedēšanas fāzē AE 61 ieteica lietot fungicīdu, tāpēc attiecīgi 16. jūnijā “Vesels augs” variantā lietoja fungicīdu Ascera Xpro 0,8 l/ha. Šajā variantā novērojumi līdz fungicīdu lietošanai saskaņā ar metodiku netika veikti, uzskaiti sāka 2 nedēļas pēc smidzināšanas – 5. jūlijā.

3. variantā novērojumi sākti veikt 10. maijā, kad augiem bija AE 32. Arī šajā variantā kviešu lapu dzeltenplankumainības un pelēkplankumainības slimību pazīmes tika novērotas tikai uz apakšējām lapām un nepārsniedza 0,67%, līdz pēc 13. jūnijā saimniecības metodes kviešu ziedēšanas AE 61 fāzē smidzināts fungicīds Ascera Xpro 0,8 l/ha. Nākamie novērojumi, tāpat kā “Vesels augs” variantā, sākti veikt 5. jūlijā saskaņā ar metodiku 2 nedēļas pēc smidzināšanas. Vēlāk, pēc fungicīda lietošanas, veicot uzskaites, varēja redzēt, ka kontroles variantā kviešu lapu dzeltenplankumainības attīstība turpinājās, sasniedzot infekcijas pakāpi 50,83% kviešu piengatavības fāzē, kad, salīdzinot “Vesels augs” un saimniecības variantos, tā bija attiecīgi tikai 17,92 un 15,63% (1. tab.). Pēc novērojumu ievades datorprogrammā “Vesels augs” lēmumu var balstīt uz slimību risku novērtējumu un ieteikumu fungicīda apstrādei.

Ražas uzskaitē: Raža novākta 29. jūlijā (2. tab.). Savukārt laboratorijā noteica kvalitātes rādītājus, un tika aprēķināti ekonomiskie rādītāji. Ražas daudzuma analīze rāda, ka nav būtiskas starpības ražībai starp visiem trīs variantiem. “Vesels augs” variantā raža ir zemāka par 1,91%, savukārt saimniecības variantā par 0,64% augstāka. Arī kvalitātes rādītājiem starp variantiem nebija būtisku atšķirību. Vislielākā tilpummasa 771 g/l bija kontroles variantā, bet proteīna un lipekļa saturs

3. tabula. Slimību ierobežošanas ekonomiskā efektivitāte ziemas kviešos z/s “Vilciņi 1”, 2023. g.

Variants	Raža, t/ha	Ieņēmumi EUR/ha, ja kviešu cena ir 190 EUR/t	Fungicīdu un apstrādes izdevumi, EUR/ha	Ieņēmumi, bez fungicīdu lietošanas izmaksām, EUR	Starpība, %
Kontrole	7,84	1490,44	0	1490,44	
“Vesels augs”	7,69	1460,89	53,96	1406,93	-5,6
Saimniecības variants	7,89	1498,89	104,48	1394,41	-6,4

vislielākais “Vesels augs” variantā.

Veicot ekonomiskos aprēķinus, redzams, ka starp variantiem nav būtisku atšķirību (3. tab.). Lai arī “Vesels augs” variantā fungicīdu un to lietošanas izmaksas ir divas reizes mazākas nekā saimniecības variantā, procentuāli atšķirība ieņēmumos nav būtiska.

Atziņas. 2023. gada sausie laika apstākļi pavasarī būtiski ietekmēja slimību attīstību uz lauka, un demonstrējumā uzskaitītie dati liecina, ka kviešu lapu plankumainībām nebija iespējams attīstīties, līdz neparādījās pietiekams mitrums. Jūnija beigās uzlijušais lietus vairs būtiski neietekmēja slimību attīstību un ietekmi uz ražu un tās kvalitāti. Būtiski norādīt, ka, izmantojot sistēmu “Vesels augs”, bija iespējams saimniecībā samazināt fungicīdu lietojumu skaitu un to daudzumu, tā samazinot pesticīdu ietekmi uz vidi.

Kārķu pagasta z/s “Tūži” demonstrējums ierīkots 2022. gada rudenī ar atbilstošiem variantiem pēc programmas “Vesels augs” ieteiktās metodikas. Katrs variants 0,3 ha un kopā 0,9 ha. Saimniecībā tika uzstādīta meteoroloģiskā stacija novērojumu veikšanai.

Lauka agroķīmiskais raksturojums. Lauka pH_{KCl} – 5,2, organiskā viela – 2,1%, P₂O₅ – 59 un K₂O – 74 mg/kg. 2023. gada pavasarī augu veģetācija atsākās aprīļa sākumā. Ziemas kviešu ‘Achim’ pārziemošana novērtēta ar 8 ballēm. 17. aprīlī izklidēti minerālmēsli amonija nitrāts 150 kg/ha (21 AE); 18. aprīlī lauks ecēts; 19. aprīlī miglots ar Novalan 1 kg/ha un Kelpak 1 l/ha; 9. maijā amonija sulfāts 200 kg/ha.

Laika apstākļi pavasarī un vasaras sākumā nebija pateicīgi ziemas kviešu audzēšanai – vēlās salnas maijā, karstums un arī nokrišņu trūkums darīja savu. Meteoroloģiskajā stacijā no maija līdz jūnijam nokrišņi netika konstatēti. Tieši laika apstākļi bija tie, kas ietekmēja ziemas kviešu slimību attīstību un arī ražas apjomu, jo labība jau jūnija beigās sāka kalst un vēlākais lietus daudz neko vairs nelīdzēja.

Monitoringa tika uzsākts 5. maijā un

turpinājās līdz 7. jūlijam. Tā laikā netika konstatēta būtiska ziemas kviešu dzeltenplankumainības un pelēkplankumainības attīstība ziemas kviešu sējumā.

4. tabula. Ziemas kviešu slimību attīstība z/s “Tūži”, 2023. g.

Datums	AE	Kviešu lapu dzeltenplankumainība, %	Kviešu lapu pelēkplankumainība, %
05.05.	30	0	0
12.05.	31	0,04	0,04
19.05.	32	0,29	0,12
25.05.	33	2,08	0,45
02.06.	47	1,92	0,04
09.06.	49	2,29	0,04
16.06.	57	2,5	0,04
22.06.	59	2,92	0,04
30.06.	65	3,01	0,08
07.07.	71	2,80	0,08

Tāpēc arī netika veikti fungicīdu smidzinājumi. Lauka dienā 30. jūnijā, apskatot lauku, speciālisti un klātesošie intereseanti konstatēja, ka augi jau sāk kalst un, lietojot fungicīdu, tas augiem izraisītu lielu stresu un nedotu vajadzīgo efektu.

Raža novākta 13. augustā, iegūta raža 2 t/ha. Starp variantiem atšķirības netika konstatētas. Ražas kvalitātes rādītāji: lipeklis 29,1%, tilpummasa 724 g/l, proteīns 14,6%. Arī bruto segums visiem variantiem ir vienāds +33,00 eiro/ha.

Atziņas. Jāsecina, ka laika apstākļiem ir būtiska ietekme uz slimību attīstību un arī uz iegūtās ražas apjomu. Nokrišņu trūkums un karstums neļauj augiem pilnvērtīgi augt un attīstīties, graudi ir sīki un raža maza. Šādi laika apstākļi arī bremsē kviešu slimību attīstību un **nav jālieto fungicīdi slimību ierobežošanai.**

Demonstrējums ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākuma “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” ietvaros. LAD līguma Nr. 10.2.1.-20/22/P28. Tēma „Laukaugiem kaitīgo organismu ierobežošana dažādos kultūraugos integrētajā augu aizsardzībā” (12. lote).

Ieva Kamerāde, LLKC Ogres biroja augkopības konsultante, **Ilona Krūmiņa**, LLKC Valmieras biroja augkopības konsultante
Aigars Šutka, agronoms, Mgr. Agr.

AUGKOPĪBA

SMILTSĒRKŠĶU STĀDĪJUMI PIEDZĪVO PĀRBAUDĪJUMUS

Turpinās darbs demonstrējumā “Mikroorganismu izmantošana augu barības elementu bilances nodrošināšanā bioloģisko smiltsērķšķu audzēšanā”, ko veic LLKC sadarbībā ar Kuldīgas novada saimniecību SIA “NB pakalpojumi”. Demonstrējumam 2023. gadā bija otrā sezona.

Latvijā smiltsērķšķu stādījumi ir piedzīvojuši strauju attīstību un pieaugumu. Tas neapšaubāmi radīja zināmas bažas, ka pieaugušā smiltsērķšķu platība pievērsīs arī dažādu kaitīgo organismu uzmanību. Diemžēl šī nelabvēlīgā prognoze kaut kādā mērā arī piepildījās. Kopumā gan spēcīgās salnas, gan spēcīgā smiltsērķšķu raibspārnu mušas izplatība radīja lielas problēmas ne tikai konkrētajā saimniecībā, kur vidējie raibspārnu mušas bojājumi sastādīja ap 20%, pēc kopēja saimnieku un ekspertu novērtējuma. Kopumā nozarē šī kaitēkļa bojājumi bija vēl daudz nozīmīgāki, radot būtiskus zaudējumus. Bija saimniecības, kas savu ražu nenovāca vispār.

Smiltsērķšķu raibspārnu mušas (*Rhagoletis batava*) bojājumi 2023. gada sezonā sasniedza savus maksimālos apmērus, kopš tā ir kļuvusi par nozīmīgāko kaitēkli šīs kultūras audzēšanā.

Demonstrējuma mērķis ir uzlabot augsnes auglību un ilgtspēju (mikrobioloģisko aktivitāti), izmantojot smiltsērķšķu audzēšanā mikroorganismu preparātus.

Visi kopšanas darbi smiltsērķšķu stādījumā tika veikti pēc vienotas shēmas – rindstarpu un apdobju apstrāde, griešana, augu aizsardzība, laistīšana, ražas novākšana. Pavasarī tika veikta smiltsērķšķu izgriešana, zālājs rindstarpās tika reizi mēnesī izplauts.

Demonstrējumā darbs turpinājās visos trīs izvēlētajos variantos. Kontrolē – saimniecībā pielietotā mēslošanas metode. Tā balstīta uz noņemto augsnes paraugu analizēšanu VAAD sertificētajā Agroķīmisko pētījumu laboratorijā. No iegūtajiem rezultātiem katrā saimniecības laukā tiek veikta mēslošana. Šai lauka daļai arī tika veikta atsevišķa augsnes analīze, pēc kuras sastādīts augu mēslošanas plāns, izmantojot bioloģiskajā lauksaimniecībā atļautos mēslošanas līdzekļus.

Demonstrējums smiltsērķšķu stādījumā SIA “NB pakalpojumi” Kuldīgas novadā

1. tabula. Demonstrējuma lauka augsnes agroķīmiskie rādītāji

Variants	pH _{KCl}	Org. v.	P ₂ O ₅ , mg/kg	K ₂ O, mg/kg	Mg, mg/kg	Ca, mg/kg	B, mg/kg	Mn, mg/kg
Demo 1	6,9	19,8	78	161	1176	6298	0,9	56,9
Kontrolē	6,9	19,7	67	111	926	4530	0,5	34,8
Demo 2	7,1	30,9	47	95	855	5746	0,9	32,3

1. Demonstrējuma variants (Demo 1). Mēslošana tika veikta jau pēc iepriekš izstrādātās shēmas atbilstoši mēslošanas plānam, kur mēslošanai tika izmantots gan minerālais mēslojums, gan pēc SIA “Bioefekts” veiktās augsnes mikrobioloģiskās analīzes un izstrādātajiem ieteikumiem tika dots atbilstošais mikrobioloģiskais mēslojums. Pēc SIA “Bioefekts” ieteikumiem tika turpināta augsnes mikrobioloģiskās ainas stabilizēšana.

2. Demonstrējuma variants (Demo 2). Šis demonstrējuma variants ir pilnībā balstīts uz mikroorganismu spēju atbrīvot smiltsērķšķiem vajadzīgās barības vielas tikai no augsnē esošajiem krājumiem, kas nāk no augsnes organiskās vielas un augsnes minerāliem. Šajā variantā iegūtie dati būs ļoti nozīmīgi, jo ļauj spriest par koku ražotspēju un ražu kopumā, balstoties tikai uz

augsnē mikroorganismu un smiltsērķšķu koku sadarbību un sinerģiju.

Katra varianta platība stādījumā bija 0,15 ha vai trīs smiltsērķšķu rindas.

Augsnes skābuma rādītāji ir izlīdzināti visos variantos, organiskā viela būtiski augstāka ir Demo 2 variantā. Fosfora nodrošinājums ir zems visos variantos, bet jo īpaši Demo 2 – tikai 47 mg kg⁻¹ augsnes. Līdzīgi ir ar kālija nodrošinājumu. Magnija nodrošinājums arī viszemākais ir Demo 2 variantā, bet kalcija – kontroles variantā. Tajā viszemākais nodrošinājums ir ar boru, līdzīgi ir ar mangānu.

Mikrobioloģiskās analīzes tika veiktas sadarbībā ar SIA “Bioefekts” laboratoriju un LU pētniekiem. Augsnē paraugu suspensijas un to atšķaidījumi uznesti Petri traukos uz R2A, MEA un *Rose bengal agar* barotnēm. Inkubācija veikta istabas temperatūrā 14 dienas.

Pēc iegūtajiem rezultātiem tika sagatavoti ieteikumi, kur tika noteikts, ka ir jāturpina augšņu mikrobioloģiskā ielabošana Demo 1 un Demo 2 variantos.

2023. gada augsnes ielabošanai Demo 1 un Demo 2 variantos tika pa apdobi smidzināti 1x 15 l/ha. Otrajā reizē pa 15 l/ha no katra produkta: Trihodermins, Azotobakterīns, Subtimikss.

Lai novērtētu katra varianta efektivitāti, tika turpināta smiltsērķšķu viengadīgo dzinumu pieauguma mērīšana visos trīs variantos, apkopoti mērījumu vidējie dati (2. tabula).

2. tabula. Vidējais viengadīgo smiltsērķšķu dzinumu garums, cm, 2023. gadā

Koki/ Variants	Kontrole	DEMO 1	DEMO 2
1	20,2	14,1	20,8
2	24,6	14,8	18,6
3	24,0	12,5	15,6
4	15,9	12,0	16,7
5	20,1	16,0	16,8
6	17,8	14,6	21,8
7	17,3	15,4	14,9
8	15,6	11,8	20,6
9	20,7	12,8	24,1
10	14,2	16,4	22,3
Vidēji	19,0	14,0	19,2

Redzams, ka salīdzinājumā ar 2022. gadu, kad pieaugumi veģetatīvajiem dzinumiem bija praktiski identiski visos variantos, 2023. gadā situācija ir mainījusies. Līdzīgi pieaugumi bija kontroles un Demo 2 variantos, attiecīgi 19,0 un 19,2 cm, kas ir nebūtiska starpība. Savukārt Demo 1 variantā tas bija tikai 14,0 cm. Tā kā šāda starpība ir pirmo sezonu, tad secinājumus izdarīt ir priekšlaicīgi. Jāgaida 2024. gada sezona, lai novērtētu, vai tendence saglabāsies. Situācija ar veģetatīviem dzinumiem ir būtiski sliktāka kā 2022. gadā. Starpība Demo 1 va-

riantā ir 14,4 cm, Demo 2 variantā 10,2 cm un kontrolē 10,5 cm. Attiecīgi Demo 1 variantā starpība ir vislielākā, bet starpības ir būtiskas visos variantos. Iemesls tam visos variantos ir spēcīgās salnas, kas bija gan maijā, gan jūnijā. Tās radīja zaru galotnes pumpuru bojājumus, pēc tām veģetatīvais pieaugums, neskatoties uz pilienvēda laistīšanu, vairs nespēja sasniegt iepriekšējo līmeni.

Ražas vākšana pirmoreiz tika veikta pilnībā pēc saimniecībā pielietotās zaru griešanas metodes. Atstājot kokā vajadzīgos zarus, tos izvēlas pēc sekojoša principa, lai būtu pēc iespējas maksimālais veģetatīvais pieaugums, tātad maksimālā ražotspēja nākamajā gadā. Pārējos zarus, kur virs ogu zonas zaru veģetatīvais pieaugums ir tikai no 5 līdz 15 cm, izgriezī ražai. Nākamais – raugās arī no koka kopējā vainaga apjoma, lai sabalansētu koka veģetatīvo pieaugumu un ar zariem izgriezto kopējo ražu. Raža apkopota 3. tabulā.

Pēc tabulā apkopotajiem ražas datiem redzams, ka ražas pieaugums ir visos variantos, kas arī ir loģiski, jo, turpinoties stādījuma kopšanai un mēslošanai, smiltsērķšķu koki kļūst arvien produktīvāki. Saglabājas līdzīgas tendences kā 2022. gadā. Salīdzinot variantos, Demo 1 ražas pieaugums ir par 1 t/ha, kontrolē par 1,1 t/ha, savukārt Demo 2 variantā ražas pieaugums bija mazāks tikai 0,5 t/ha, taču tas joprojām ir labākais absolūtajā ražas izteiksmē – 3,9 t/ha. Ja paskatāmies ražas izteiksmē no atsevišķiem kokiem, tad starpība starp visiem variantiem ir vien 300 g robežās no 2,8 kg Demo 1 līdz 3,1 kg Demo 2, taču, ja pārreķinām uz ha, tad iegūstam, ka veidojas 375 kg starpība, ja tie ir vairāki desmiti ha stādījumu, tad tās jau ir vairāk nekā 7 t smiltsērķšķu ogu produkcijas.

3. tabula. Smiltsērķšķu ražas novērtējums, 2023. g.

Koki	Demo 1		Kontrole		Demo 2	
	Raža no koka, kg	t ha ⁻¹	Raža no koka, kg	t ha ⁻¹	Raža no koka, kg	t ha ⁻¹
1	2,4	3,0	2,4	3,0	3,2	4,0
2	3	3,8	2,6	3,3	2,8	3,5
3	3,2	4,0	2,5	3,1	3,2	4,0
4	3	3,8	2,9	3,6	3,6	4,5
5	2,2	2,8	2,6	3,3	4	5,0
6	3,8	4,8	2,6	3,3	3,8	4,8
7	2,6	3,3	3	3,8	2,5	3,1
8	2,6	3,3	3,5	4,4	2,6	3,3
9	2,2	2,8	3,4	4,3	2,7	3,4
10	2,6	3,3	3	3,8	2,9	3,6
Vidēji	2,8	3,5	2,9	3,6	3,1	3,9

Katram variantam aprēķināts bruto segums 1 (ieņēmumi - izejvielu izmaksas). Augstāko efektivitāti jau otro gadu pēc kārtas uzrādīja Demo 2 variants – 3728 eiro/ha, mazākais bruto segums Demo 1 variantā – 3328 eiro/ha, starpība 400 eiro/ha.

Secinājumi

- Pilienvēda laistīšanai apstākļos, kad ir nevienmērīgs nokrišņu sadalījums, kā tas bija 2023. gadā, bija izšķiroša nozīme veģetācijas perioda pirmajā pusē, kad bija gan sauss un auksts, pēc tam vēl arī karstuma periodos.

- Saglabājās jau pirmajā sezonā parādījušās tendences. Demo 1 un kontroles varianti praktiski neatšķīrās 2022. gadā, bet 2023. gadā tie jau bija identiski.

- Saglabājās būtiskas atšķirības starp Demo 2 variantu un pārējiem variantiem. Starpība gan ir sarukusi tikai līdz 0,3–0,4 t/ha.

- Demo 2 variants, kur pielietoti tikai izvēlētie mikroorganismu preparāti, deva labākos rezultātus ražas izteiksmē.

- Veģetatīvo dzinumu pieaugumi 2023. gadā ir būtiski mazāki kā 2022. gadā, kam par iemeslu ļoti spēcīgās salnas, kas nosaldēja zaru galotnes pumpurus.

- Smiltsērķšķu muša bija nopietns ražas samazinātājs SIA “NB pakalpojumi”, nozarē izraisot nopietnu krīzi un ogu trūkumu pārdošanai.

- Iegūtie rezultāti nevar kalpot kā konkrēti ieteikumi citām saimniecībām, bet raksturo iespējas un risinājumu šajā saimniecībā.

Demonstrējums “Mikroorganismu izmantošana augu barības elementu bilances nodrošināšanā bioloģisko smiltsērķšķu audzēšanā” (16. lote) ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākumā “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”, LAD līguma Nr. 10 2.1-20/21/P14. Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

MĀJRAŽOŠANA

PĒC VECVECMĀMIŅAS RECEPTES OGRĒ TOP ĪPAŠS SIERS

Ar ko jums asociējas oranžā krāsa – ar burkāniem, ar pīlādžiem, ar ķirbjiem? Ogrē šobrīd oranžā ir lapsu krāsa, “Lapsu Mājas siera” krāsa. Ja iegriezīsieties kādā tirdziņā Ogres novadā un arī citur Latvijā, tad jau iztālēm redzēsiet oranžo stendu ar gardajiem mājās darinātajiem sieriem.

Iedvesmojoties no vecvecmāmiņas receptu grāmatā atrastās siera receptes, pilnveidojot to un pirmos ritulīšus dodot degustēt tuviniekiem, pirms vairāk nekā 10 gadiem sākās “Lapsu Mājas siera” stāsts. Latvijas mājražotāja produkts, kas nu jau ir ieguvis pircēju lielu piekrišanu gadatirgos visā Latvijas teritorijā – no Ventspils līdz Alūksnei, no Valmieras līdz Elejai. Ļoti iecienīts pat mūsu kaimiņiem igauņiem.

“Lapsu Mājas siera” gatavošanas process ir 101% roku darbs – sākot no siera masas gatavošanas, līdz pat iepakojšanai. Katrs siera ritulītis ir atsevišķi gatavots, līdz ar to katrā no tiem ir pievienotas īstās emocijas atbilstoši siera garšām: labas domas, laba vēlējumi, smieklis un mīlestība!

“Lapsu Mājas siers” Mārupes-Piņķu tirdziņā 2023. gada jūnijā – Inguna Guna Lapsa, Jānis Lapsa, Sabīne Vaska, Madara Bērziņa, Beāte Vaska

Tikai trīs sastāvdaļas

“Lapsu Mājas siers” ir nenogatavināts siers, kura pamatsastāvā ir tikai govju piens, skābs krējums un olas. Siera pagatavošanā netiek izmantots ne etiķis, ne citronskābe, ne arī kādi citi ieraugi. Sieram piešķirta kvalitātes zīme “Zaļā karofīte”, ko iegūst produkti, kuri atbilst paaugstinātas kvalitātes kritērijiem un 75% no produktu ražošanā izmantotajām izejvielām iegūtas vienā ES dalībvalstī vai reģionā, kas shēmas norādē minēta kā izcelsmes valsts vai reģions, šajā gadījumā Latvija.

Būtiska atšķirība no citiem ir tāda, ka sieri tiek sieti ar samazinātu sāls un cukura daudzumu. Līdz ar to siers ir ļoti piemērots cilvēkiem, kuri savā uzturā nevēlas vai nedrīkst lietot produktus ar paaugstinātu sāls vai cukura daudzumu, kā arī bērniem.

27 dažādi sieri, kas garšotu pat Lennebergas Emīlam

Patlaban pieejams “Lapsu Mājas siers” ar 27 dažādām garšām. Bez tradicionālajām siera garšām (ķimene, ķiploks, bezpiedevu) “Lapsu Mājas siera” ir arī īpašie sieri, kas papildina sortimentu, piemēram, ar kaltētām baravi-

kām, ar zaļajām olīvām, sinepju sēklām, čia sēklām, lobītām vai kraukšķīgām kaņepju sēklām, saldaiss ar piparkūku garšu. Mēnesī tiek sarazoti aptuveni 1100 siera ritulīši, kas ir jau divas reizes vairāk kā pirms pāris gadiem.

Unikalitāte – Latvijā pirmais (kopš 2021. gada novembra) gatavotais un tirgotais bezlaktozes mājas siers. Bezlaktozes sieri ir pieejami ar tām pašām 27 garšām. Un arī iespējams pasūtīt siera, kas gatavots bez olām.

Pašlaik oriģinālais siers ir nopērkams dažādos tirdziņos katru nedēļu visā Latvijā, veikalos *Rimi Klēts* (*Spice, Alfa, Pulkvedis, Ogre*), Rāmkalnu veikalā un Rāmkalnu kafējnīcā, Berģu *Depo*, veikalos *Liepkalni* un *Lāči*, kā arī dažos mazākos veikalos. Bezlaktozes siers tiek gatavots pēc individuāliem pasūtījumiem, tāpat arī nopērkams gadatirgos visā Latvijā un veikalā *Liepkalni*. Tiek plānota sadarbība ar veikalu *Stockmann*.

Legendārais Ogres siers “Čiekuriņš”

Ogres pilsētas svētku laikā 2023. gada vasarā tika rīkots Ogres novada pašvaldības konkurss, kura ietvaros meklēja novada garšas produktu. Konkurssā pieņemtais “Legendārais Ogres siers “Čie-

Sabīne Vaska un Jānis Lapsa ražotnes-mājvietas pagalmā

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

kuriņš” tika sasaistīts ar Ogres pilsētas ģerboni – vienu no pilsētas oficiālajiem simboliem. Tajā attēlotas trīs priedes, kas apzīmē Ogres apkārtnes priežu mežus. Savukārt novada sauklis ir “Šeit dzimst leģendas!” Tieši tāpēc “Lapsu Mājas siers” kā Ogres novada garšas produktu piedāvāja mājas sieru ar priežu čiekuriem – leģendāru produktu, kas veicinātu novada atpazīstamību nākotnē. “Čiekuriņš” ieguva pirmo vietu šajā konkursā, kurā lēmēji bija pilsētas iedzīvotāji, viesi un Ogres novada pašvaldības žūrija.

Jāņu siers

Katrai valstij ir tai raksturīgas paražas, kas padara to unikālu un īpašu. Latvija, protams, nav izņēmums. Bagāta kultūra un senas tradīcijas ir tas, kas vijies cauri gadsimtiem un veido to, kāda Latvija ir šodien un būs rīt. Rūpīgi koptās un sargātās tradīcijas, kā arī iespējas tās izdzīvot, ir tas, kas piesaista kā Latvijas iedzīvotājus, tā arī viesus no visas pasaules. Vienalga, vai tie būtu svētki, atskatīšanās vairāku simtu gadu senā pagātnē, senās kultūras izziņāšana vai Jāņu siera baudīšana – tas ir ceļojums laikā, kultūrā, tradīcijās un vērtībās! Tieši tas viss kļuva par stimulu tam, lai mazais mājražotājs sāktu siet Jāņu sieru. “Lapsu Mājas siers” vēl ir iesācējs – tikai 2024. gada 16. februārī kļuvuši par ES “Garantētu tradicionālo īpatnību shēmas produktu reģistra” daļībnieku. Ogrēnieši ir tikai sestie Latvijā un pirmie Ogres novadā, kam ir tiesības ražot īsto Jāņu sieru. Visa komanda apzinās, ka priekšā vēl ir daudz darāmā un ir, kur tikties, tajā pašā laikā lepojas, ka nu Latvijas tradicionālā produkta “Jāņu siers” ražotāju loks ir paplašinājies. Tā kā “Lapsu Mājas siers” ir mazais mājražotājs, tad Jāņu sieri top mājas virtuvē, bet tas nenozīmē, ka mazāk izjūtama piederība Jāņu siera tradīcijām. Tieši pretēji – Jānis Lapsa vēlas uzrunāt citus sieru ražotājus – gan lielus, gan mazus – un aicināt vēl papildināt produkta “Jāņu siers” ražotāju pulku.

“Novada Garša”

“Lapsu Mājas siers” ir aktīvi un radoši LLKC “Novada Garšas” kopienas biedri – produkti atrodami gan katalogā, gan nopērkami e-tirgū, kā arī vairāki sieri jau četrus gadus pēc kārtas ir ieguvuši medaļas “Novada Garšas” pārtikas produktu kvalitātes konkursos. Tāpat siera meistari bagātināja “Novada Garšas” stendu izstādē “Rīga Food”.

Sabīne Vaska un Jānis Lapsa “Novada Garšas” apbalvošanas ceremonijā, centrā – LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis

“Lapsu Mājas siers” ar kaltētām baravikām

Siers “Garšvielu mix”

“Lapsu Mājas siers” ir sociāli atbildīgs pārtikas produktu ražotājs, un rūpējas, lai saražotie produkti būtu ne tikai garšīgi, bet arī veselīgi patērētājiem. Tādēļ dalība “Novada Garšas” konkursos, sieriem iegūtā atzinība un medaļas iedvesmo un parāda, ka izvēlētais virziens ir pareizs. Neapšaubāmi profesionāļu novērtējums dod produktiem “odziņu”, atzīst Jānis Lapsa: iegūtās medaļas sieri pircējiem rada padziļinātu interesi gan par mūsu sieri, gan par “Novada Garšas” konkursu kopumā.

Izglītojošais darbs

Ar lekciju “Mazā mājražotāja veiksmes stāsts” ogrēnieši piedalījušies izglītības procesā dažādās Latvijas skolās – Ogres tehnikumā, Smiltenes tehnikumā, Imantas vidusskolā, Valdemāra pamatskolā Jumpravā.

Tiek piedāvātas prakses vietas studentiem – līdzšinējā sadarbība bijusi ar Latvijas Darba devēju konfederāciju un Rīgas Tirdzniecības profesionālo

vidusskolu, kā arī noslēgts sadarbības līgums par turpmāku prakses vietu iespējamu nodrošināšanu ar Rīgas Tirdzniecības profesionālo vidusskolu.

Šogad pirmo reizi mazie mājražotāji iesaistījās Ēnu dienā, piedāvājot ēnot profesijas: siera meistars, sabiedrisko attiecību speciālists un administratīvais darbinieks.

Ekskursijas

Iepriekš piesakoties, ir iespēja apmeklēt “Lapsu Mājas siera” ražotni. Viesojoties Ogres upes krastā, uzzināsiet par siera ražošanas pirmsākumiem, attīstības procesu, nākotnes plāniem un mērķiem. Būs iespējams degustēt dažādus svaigos sierus, pašiem pamēģināt tos grilēt, kā arī sagatavot un nogaršot sierdogus.

Atbalsts

2023./2024. mācību gadā tika atbalstīti jaunieši projekta “KaPLiS” aktivitātes “Iedrošināt, palīdzēt, uzmundrināt!” pasākuma ietvaros. Nosūtīti divi sūtījumi ar produktiem Ukrainas aizstāvjiem. 2024. gada plāns – atbalstīt Ogres novada sieviešu hokeja klubu “Ogres Grācijās”.

“Lapsu Mājas siera” komanda ir ģimene:

- siera meistars Jānis (arī tirgo),
- Jāņa palīgs administratīvos jautājumos Sabīne (arī tirgo),
- Sabīnes meita Beāte (reklāmas, mārketinga un sociālo tīklu jautājumi, arī tirgo),
- Sabīnes dēls Kristaps ar draudzeni Evu (arī tirgo),
- Jāņa māsas meita Guna un draudzene Madara, visi jaunieši, kas vēlas sadarboties – Beātes bērnības draugs Mārtiņš, skolas biedrene, Gunas un Madaras skolas draudzenes, kaimiņu bērni – Amanda u. c.
- galvenais “brigadieris” omīte Irēna, kura vienmēr sniedz atbalstu siera garšu sagatavju veidošanā, piemēram, saldajam sieram griež aprikozes vai cidonijas.

“Lapsu Mājas siera” komanda ir lieli aktīvisti un vienmēr gatavi iesaistīties dažādās labestīgās avāntūrās. Paldies no LLKC Ogres biroja un arī “Novada Garšas” komandas par to!

Elīna MASTEIKO,
LLKC Ogres biroja
uzņēmējdarbības konsultante,
“Novada Garšas”
reģionālais koordinators.
e-pasts: elina.masteiko@llkc.lv
tālr. 28331239

LAUKU ATTĪSTĪBA

“PĒRLE RADA” ENGURĒ

Pēdējo gadu notikumi ne vienam vien lika padomāt par pārceļšanos uz laukiem. To lika gan ekonomiskie, gan ekoloģiskie, gan drošības apstākļi. Viena lieta – iegādāties vai mantot īpašumu, otra – kā ar to visu tikt galā. Kādam tas izrādījies par darbietilpīgu, bet kādam citam – pavēris jaunas iespējas.

Atjauno bijušo Mācītājmuižu

Šoreiz stāsts par piepildīto un interesanto. Tukuma novadā, pašā Engures centrā, Jūras ielā 66, redzēsiet atjaunotu ēku – bijušo Mācītājmuižu. Tā ir ēka ar senu vēsturi, kas būvēta 1803. gadā kā dzīvojamā ēka, kurā bijusi gan skola, gan doktorāts, gan kinoteātris, gan vienkārši dzīvokļi. Bet pirms 10 gadiem, pamesta un vientuļa, tā piesaistīja divu jaunu cilvēku uzmanību. Vedot vecāko dēlu uz burāšanas nodarbībām Engurē un katru reizi braucot garām šai ēkai, šķita, ka tā jāsakopj un jāizveido vieta dažādām sabiedriskām aktivitātēm. Tā Daina un Ainārs Dubras ar bērniem no pilsētas pārcēlās uz laukiem, precīzāk sakot, uz piekrasti, lai ķertos pie savas ieceres realizēšanas, jaunības maksimalismā cerot, ka tas būs salīdzinoši ātri paveicams. Šajā laikā sakopjusi arī Dubru ģimene – vecākajam dēlam Kārlim jau 18 gadu, Ullai Katrīnai – 16, Annikai Luīzei – 11 gadi, Krišam Jānim – 9 gadi. Sākumā šķita, ka, ieguldot savus līdzekļus, pa vienam stūrītīm vien izdosies māju izremontēt. Bet ēkas koncepta izveide un arhitektu piesaiste vien paņēma trīs gadus. Ģimene saprata, ka bez fondu līdzekļu piesaistes galā netiks.

Foto: no ģimenes arhīva

Ainārs un Daina Dubras ar saviem darinājumiem

Top vieta radošām nodarbībām

Rezultātā ar LEADER projektu atbalstu divās iniciatīvās tapa renovēta ēka ar mājvietu radošām nodarbībām, meistarklasēm, svētku pasākumiem. Ēkai apkārt plešas liels pagalmi ar ēnu sniedzošiem kupliem kokiem, kurā novietotais konteiners sākotnēji kalpo kā darbnīca mākslinieciskām aktivitātēm vasaras laikā, kamēr notiek remonts. Tā sākotnēji iesākās “Radošā sēta” – pagalmi, kur atpūsties, iesaistīties aktivitātēs, iznomāt SUP dēļus. Saimnieki ir aizrautīgi burātāji un vēlas popularizēt šo nodarbi, atbalstot arī jaunus burātājus. Šim nolūkam tika izveidots zīmols *Pērle rada* un mājaslapa www.perlerada.com.

kurā varēsiet izlasīt visu par SUP dēļiem, iegādāties Dainas lolojumus – dabīgu šķiedru apģērbus no kaņepes, vilnas, kokvilnas, ko gatavo saimniece pati, pielietojot dažādas apstrādes tehnikas. Domājot par ilgtspējību, tiek radīti apģērbi un aksesuāri no materiāliem, kas kalpos ilgu laiku, būs ādai un videi draudzīgi. Tie, kuriem rocība atļauj, var iegādāties arī pašdarinātas kašmira šalles, tikai jājautā un jāpasūta. Šobrīd pasaulē sarūk dabīgo materiālu – zīda, kokvilnas, vilnas – apjomi sakarā ar vides aizstāvju iniciētiem pasākumiem, tāpēc šo materiālu izstrādājumu apjoms samazināsies un cenas celsies. Atbraucot uz Mācītājmuižu, varēsiet iegādāties gan batikotus, krāsotus un citādās tehnikās darinātus t-kreklus, cepures, austas šalles, džemperus, oriģinālas zeķītes ar zīmolu *Pērle* un vēl daudz citu lietu.

Kāpēc “Pērle rada”?

Kāpēc nosaukums “Pērle rada”? Ilgi domājot, saimnieki nosaukumam piegāja pavisam vienkārši. *Pērle* ir Latvijā atpazīstams vārds, tas līdzīgi skan un ir ar tādu pašu nozīmi citās valodās, saprotams ārzemniekam. Bet “rada” tāpēc, ka radošā sēta, radošās darbnīcas, kur katrs var iemēģināt savu roku. Kādas nodarbes šeit tiek piedāvātas? Kad vakaros paliek tumšs, var skatīties kino, tikai jāseko reklāmām. Brīvdienās – radošās dienas visai ģimenei. Piemēram, atnāc ar savu veco krekliņu, saplūsušām krellēm un radi kaut ko jaunu. Vispopulārākā esot batikošana. Tad porcelāna meistarklases, austeru bufete un beigās austeru čaulu izmantošana Ziemassvētku rotājumu gatavošanai. Daina pati vada arī gleznošanas studiju, aicinot mierpilnā atmosfērā veikt radošus eksperimentus. Ja būs vēlme, varēsiet sev uzaust šalli, izgatavot jūras dekorus un vēl un vēl... Atjaunotā Mācītājmuiža aprīkota ar visu vajadzīgo nodarbību vadīšanai. Pat klavieres te var izmantot.

Prasme dažādot piedāvājumu

Kopā šis viss ir ģimenes uzņēmums SIA “Engures Tehnoloģiju centrs”, kas nodarbojas ar programmēšanu starptautiskā mērogā, piedāvājot arī vietējas nozīmes pakalpojumus. Tā, piemēram, tapa LLKC Tukuma konsultāciju biroja zivju katalogs “Piekrastes gardumi

► 11. lpp.

Nojume Radošajām darbnīcām

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Tiek atjaunota Engures Mācītājmuiža

Tagad atjaunotā Mācītājmuiža izskatās šādi

Darbnīcu darinājumi

◀ 10. lpp.

jūsu galdam”, kura veidošanā iesaistījās Ainārs. Daina atzīst, ka laukos ar vienu nodarbi iztikt būtu grūti, laiku pa laikam nepieciešami papildu ieguldījumi. Tāpēc nākas pielāgoties tirgus pieprasījumam un dažādot savus piedāvājumus. Ziemas periodā laukos ir tukšāks un klusāks. Bet četri bērni prasa būt radošiem un varošiem. Papildus uzņēmums piedāvā telpu un darbavietas nomu, pieejamas “kabīnītes” attālinātām sapulcēm un neliela konferenču zāle. Izbūvēti arī viesu apartamenti ēkas augšstāvā, ja nu kādam nepieciešamas naktsmājas.

Ēkā tiešām ir mierpilna atmosfēra ar jūtamā mākslinieciskā klātbūtni, un tajā pašā laikā ar urbāno un digitālo piesitenu. Un, ja vajag, Daina var palīdzēt vīram programmēšanas darbos. Abi piedalījās arī Mājas kafējnicu dienās. Kā viņi to visu spēj, ņemot vērā lielo ģimeni? Tas man palika noslēpums. Vienkārši ir jādara. Bet tas jau vēl nav viss. Cilvēkam labākajos gados vienmēr gribas sevi realizēt sabiedriskās aktivitātēs, dodot ieguldījumu vietējā kopienā. Mācītājmuižas ēkā mājvietu atradusi arī biedrība “Piekrastes konvents”, kas darbojas kā iedzīvotāju iniciatīvu realizētājs. Pateicoties dažādu fondu līdzekļu piegādei un iedzīvotāju iniciatīvai, organizēti Kandavas kafijas svētki, kino vakari, matemātikas privātstundas, pagasta svētki, info pasākumi jauniešiem par ES zaļo kursu un digitālo Eiropu u. c. Daina kopā ar vietējiem iedzīvotājiem iesaistījās Viedo ciemu projektā. Šis process nebija viegls, jo “pateicoties” kovida periodam, dažkārt ir apgrūtināta komunikācija, grūti nodot informāciju, ne vienmēr sociālie tīkli palīdz, ja tajos neskatās. Tāpēc tika izveidota *WhatsApp* grupa aktīvistiem. Ar iedzīvotāju iniciatīvu uzsākts jautājums par Jūras ielas renovēšanu,

lai izveidotu gājēju pārejas uz jūru. Process ir garš un birokrātija milzīga, bet kopā ar *Latvijas valsts ceļiem* šis jautājums ir iekustējies, un izskatās, ka rezultāts būs. Pateicoties jauniešu iniciatīvai un veiksmīgai sadarbībai ar basketbola skolu “Tukums” un Engures pagasta pārvaldi, Engurē tagad ir atjaunots basketbola laukums.

Jārēķinās ar vietējām tradīcijām

Kā dzīve laukos ir iespējama? Pēdējo gadu tendence pārcelties uz laukiem ciemiem devusi jaunus iemītniekus, kuri nāk ar savām idejām par dzīves uzlabošanas pasākumiem. Jārēķinās ar vietējo iedzīvotāju tradīcijām un kopējo noskaņu. Ja šī mijiedarbība norit pozitīvā gaisotnē ar mērķi uzlabot savas dzīves kvalitāti un radīt pievilcīgu vidi dzīvošanai, kopīgiem spēkiem tas izdosies. Pēdējos gados Engure kļuvis sakoptyta, pievilcīgāka dzīvošanai, aktivizējušies mazie ražotāji un pakalpojumu sniedzēji. 2018. gadā Daina atvēra savu sētu LLKC pasākumam “Atbrauc ciemos pie zvejniekiem”, lai iepazīstinātu ar aktivitātēm bērniem. Pieredzes apmaiņas braucienos šeit pabijusi ne viena vien lauksaimnieku grupa, lai smeltos iedvesmu. Brauciet, skatiet, baudiet! Apcievojiet *Radošo sētu* Engurē, kur saimnieki radījuši patīkamas pārmaiņas. Būs kafija, saldējums un varbūt kas vairāk. Dainai padomā iekārtot dārzu, savākt vēsturiskās liecības par ēku, lai apmeklētāji sajustu vēsturisko auru un salīdzinātu ar šodien redzēto. Darāmā vēl daudz. Un tikai tā dzīve laukos ir iespējama. **LL**

MEŽSAIMNIECĪBA

Ministru kabinets 12. martā apstiprinājis Zemkopības ministrijas sagatavotos grozījumus Medību noteikumos, kas nosaka vairākām medījamajām putnu sugām citu medību termiņu un atsevišķus nosacījumus, kā arī īsteno pāreju uz medniecības informācijas elektronisku apriti.

Sugas un medību termiņi

Noteikumi paredz izmaiņas medījamajām putnu medību termiņos un nosacījumos. Mežzirbe (*Bonasia bonasia*) tiek izņemta no nelimitēto medījamajām dzīvnieku saraksta un tiek pārvietota pie limitētajiem medījamiem dzīvniekiem, kā arī ūdensputnu medību sezonas sākums, kas iepriekš bija no augusta otrās sestdienas, ir pārcelts uz konkrētu datumu, un tagad ūdensputnu sezona sāksies 20. augustā. Tajā pašā laikā tika ieviests nosacījums, ka medniekam publiskajos ūdeņos ir atļauts vienā medību dienā nomedīt ne vairāk kā 10 ūdensputnus. Šīs izmaiņas palīdzēs aizsargāt ūdensputnu populācijas.

Noteikumos līdz pasugas līmenim tiek precizēts tundras sējas zoss latīniskais nosaukums (*Anser fabalis rossicus*) ar mērķi novērst domstarpības sējas zoss pasugu apsaimniekošanā.

Medījamā putnu suga	Medību termiņš pirms noteikumu grozījumiem	Medību termiņš pēc noteikumu grozījumiem
Slokas (<i>Scolapax rusticola</i>)	01.08.-15.11.	01.09.-15.12.
Garkakļi (<i>Anas acuta</i>)	No augusta otrās sestdienas pulksten 16.00 līdz 14. septembrim trešdienā, sestdienā un svētdienā, bet no 15. septembra līdz 30. novembrim katru dienu	15.09.-30.11.
Platknābji (<i>Anas clypeata</i>)		
Baltvēderi (<i>Anas penelope</i>)		
Meža zosis (<i>Anser Anser</i>)	15.09.-30.11.	no 20. augusta līdz 14. septembrim trešdienā, sestdienā un svētdienā, bet no 15. septembra līdz 15. decembrim – katru dienu

MEDĪBU NOTEIKUMU GROZĪJUMI

Mežzirbe (*Bonasia bonasia*)

Medību noteikumi papildināti, nosakot, ka vilka (*Canis lupus*), bebra (*Castor fiber*), meža caunas (*Martes martes*), seska (*Mustela putorius*), baltā zaķa (*Lepus timidus*) un zeltainā šakāļa (*Canis aureus*) medīšana ārpus noteiktajiem medību termiņiem pieļaujama tikai tādās situācijās, ja nav citu iespēju un netiek kaitēts attiecīgās sugas populācijas saglabāšanai. Medības ārpus noteiktā medību termiņa ir izņēmuma gadījumi, par kuriem Valsts meža dienests (VMD) izdod atsevišķu administratīvo aktu.

Izmaiņas noteikumos paredz, ka turpmāk individuālajās medībās būs atļauts medīt dzīvniekus, kas jaunāki par vienu gadu, izmantojot vītņstobra medību šaujameroci, kura lodes enerģija stobra galā ir ne mazāka kā 1500 džouli, izmantojot ekspansīvās iedarbības lodi.

Praksē ir novērots, ka ārvalstu mednieki izdara pārkāpumus informācijas trūkuma vai vienkārši nezināšanas dēļ, un daudzās situācijās ir problemātiski saukt šos cilvēkus pie atbildības. Tāpēc atbildība par pārkāpumiem tagad gulsies uz to personu, kas uzņem un pavada ārvalstu medniekus.

Lietotnē “Mednis” būs jāreģistrē visi nomedītie dzīvnieki

VMD turpina pāreju uz elektronisku informācijas apmaiņu, turpmāk iesniegumu iesniegšana un izdoto administratīvo aktu paziņošana Meža valsts reģistrā (MVR) tiks veikta tiešsaistē, izmantojot mobilo lietotni “Mednis”.

1. aprīlī sākas jaunā 2024./2025. gada medību sezona, kas medību saimniecībā ienesusi būtiskas pārmaiņas kārtībā, kādā notiks informācijas aprīte par nomedītajiem medījamajām sugu dzīvniekiem. Atbilstoši izmaiņām Medību noteikumos mobilā lietotnē “Mednis” kļūs par rīku, kas praktiski aizstās gan fiziskos savilcējus, gan pienākumu medniekiem sagatavot un nosūtīt VMD atskaites par savilcēju izmantošanu un nomedītajiem dzīvniekiem. No 1. aprīļa lietotnē “Mednis” jāreģistrē visi nomedītie dzīvnieki.

Noteikumos svītrotas normas par fizisko marķieru lietošanu. Noteikumu izmaiņas paredz arī situācijas, kad pašam medniekam nav iespējas ievadīt digitālos datus mobilajā lietotnē “Mednis”, jo, piemēram, viņam nav viedtālruna vai tas ir bojāts vai pazaudēts. Tad mednieks var deleģēt vajadzīgās informācijas ievadi citai personai.

Turpmāk mobilā lietotnē “Mednis” pieprasīs arī nomedītā dzīvnieka fotogrāfiju ar informāciju par medību laiku un vietu. Tas nodrošina katra ievāktā dzīvnieka izcelsmi un izsekojamību, šī prasība attiecas arī uz nelimitētajām medījamajām dzīvnieku sugām.

Noteikumi “Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 22. jūlija noteikumos Nr. 421 “Medību noteikumi”” stājas spēkā 1. aprīlī un tiks publicēti oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

Artis MISIŅŠ,
MKPC mežsaimniecības
projektu vadītājs
tāl. 20054054; 26534704
e-pasts:
artis.misins@mkpc.llkc.lv

BRISELES GAITEŅOS

EK ROSINA PAAUGSTINĀT TARIFUS KRIEVIJAS UN BALKKRIEVIJAS GRAUDU PRODUKTIEM

Eiropas Komisija 22. martā ierosināja palielināt tarifus labības, eļļas augu sēklu un atvasināto produktu ("graudu produktu") importam ES no Krievijas un Baltkrievijas, tostarp kviešiem, kukurūzas un saulespuķu miltiem.

Lai gan šie tarifi ir pietiekami augsti, lai praksē apturētu šādu importu ES, tie neietekmētu eksportu uz trešajām valstīm.

Pasākumi ir paredzēti, lai sasniegtu vairākus mērķus:

- novērst ES tirgus destabilizāciju,

turpmāk būtiski novirzot Krievijas graudu produktus uz ES tirgu:

- cīnīties pret Ukrainas teritorijās ražoto nelikumīgi atsavināto graudu eksportu no Krievijas, no kuriem daži ir nelegāli eksportēti uz ES tirgu, apzināti nepareizi marķēti kā "krievu";
- neļaut Krievijai izmantot ieņēmumus no eksporta uz ES – gan Krievijas, gan nelegāli atsavinātās Ukrainas graudu produkcijas – sava agresijas kara pret Ukrainu finansēšanai. Krievija 2023. gadā uz ES eksportēja šādus produktus aptuveni 1,3 miljardu eiro vērtībā.

Paaugstinātie tarifi attiektos arī uz Baltkrieviju, ņemot vērā valsts ciešās politiskās un ekonomiskās saites ar Krieviju. Turklāt, iekļaujot Baltkrieviju jaunajā pasākumā, ES neļaus Krievijai izmantot Baltkrieviju, lai apietu jaunus tarifus un novirzītu savas preces ES tirgū.

Priekšlikums neietekmē labības, eļļas augu sēklu un atvasinātu produktu tranzītu no Krievijas un Baltkrievijas uz trešajām valstīm. Tas liecina, ka ES ir apņēmusies veicināt nodrošinātību ar pārtiku visā pasaulē, jo īpaši uz jaunattīstības valstīm. **LU**

EK PRIEKŠLIKUMI KOPĒJAS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS PĀRSKATĪŠANAI

Istenojot apņemšanos atvieglot ES lauksaimnieku administratīvo slogu, Eiropas Komisija martā ierosināja pārskatīt dažus Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) noteikumus, lai panāktu vienkāršojumus, vienlaikus saglabājot spēcīgu, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu ES lauksaimniecības un pārtikas politiku.

Šo priekšlikumu, kas saistīti ar nosacījumiem un KLP stratēģiskajiem plāniem, mērķis ir samazināt ar kontrolēm saistīto slogu ES lauksaimniekiem un nodrošināt viņiem lielāku elastību, lai izpildītu noteiktus vides nosacījumus. Tiesību akta priekšlikums ir atbilde uz simtiem pieprasījumu, kas saņemti no lauksaimnieku pārstāvības organizācijām un dalībvalstīm, un papildina EK īstermiņa darbības, kas jau tiek veiktas, lai samazinātu administratīvo slogu lauksaimniekiem.

Pašreizējās KLP (2023.–2027.) īstenošanas pirmajā gadā ES lauksaimnieki saskārās ar problēmām, lai pilnībā ievērotu dažus vides un klimatam labvēlīgus standartus, ko sauc par "labu lauksaimniecības un vides stāvokļa" (LLVS) nosacījumiem. Lielākā daļa KLP maksājumu, ko saņem lauksaimnieki, ir saistīti ar šo deviņu standartu kopumu.

Tāpēc EK ierosina pārskatīt dažus nosacījumus Regulā par KLP stratēģiskajiem plāniem. Pārskatīšana attiecas uz sekojošiem nosacījumiem.

- LLVS 8 par neproduktīvām platībām: ES lauksaimniekiem savā zemē būs jāsaņem esošās ainavas iezīmes, taču viņiem vairs nebūs pienākums atvē-

lēt minimālo daļu no savas aramzemes neproduktīvām platībām, piemēram, papuvei. Tā vietā viņi var brīvprātīgi izvēlēties daļu aramzemes paturēt neproduktīvu vai izveidot jaunus ainavas objektus (piemēram, dzīvžogus vai kokus) un tādējādi saņemt papildu finansālu atbalstu, izmantojot ekoshēmu, ko visas dalībvalstis nodrošina savos KLP stratēģiskajos plānos.

- LLVS 7 attiecībā uz augseku: ES lauksaimnieki varēs izpildīt šo prasību, izvēloties vai nu rotēt kultūraugus, vai dažādot tos atkarībā no apstākļiem, ar kādiem viņi saskaras, un, ja viņu valsts nolems savā KLP stratēģiskajā plānā iekļaut kultūraugu dažādošanas iespēju.

- LLVS 6 par augsnes segumu jutīgos periodos: dalībvalstīm būs daudz lielāka elastība noteikt, ko tās definē kā jutīgu periodu, un praksi, kas ļauj izpildīt šo prasību, ņemot vērā valsts un reģionālos apstākļus.

Papildus šīm īpašajām izmaiņām Komisija ierosina, ka dalībvalstis var atbrīvot noteiktus kultūraugus, augsnes veidus vai lauksaimniecības sistēmas no atbilstības prasībām attiecībā uz augsnes apstrādi, augsnes segumu un augseku/diversifikāciju. EK pieļauj arī mērķtiecīgus izņēmumus atļaut aršanu, lai atjaunotu pastāvīgos zālājus *Natura 2000* teritorijās, ja tie ir bojāti plēsēju vai invazīvu sugu dēļ (LLVS 9). Šos atbrīvojumus KLP stratēģiskajos plānos var noteikt visam KLP periodam. Tiem vajadzētu būt ierobežotiem platības ziņā un noteikt tikai tad, ja tie izrādās nepieciešami konkrētu problēmu risināšanai.

Ārkārtējos gadījumos, kad nelabvēlīgi laikapstākļi neļauj lauksaimniekiem pienācīgi strādāt un ievērot LLVS prasības, dalībvalstis var arī ieviest pagaidu atkāpes. Tās būtu jāierobežo laikā un jāattiecinā tikai uz ietekmētajiem saņēmējiem.

Lai nodrošinātu, ka ES valstis var biežāk pielāgot savus KLP stratēģiskos plānus mainīgajiem apstākļiem, EK ierosina katru gadu dubultot atļauto grozījumu skaitu. Jebkurš veiksmīgs vienkāršošanas pasākums jāveic ciešā sadarbībā ar valstu pārvaldes iestādēm.

Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi, EK ierosina atbrīvot mazās saimniecības, kuru platība ir mazāka par 10 hektāriem, no pārbaudēm un sodiem, kas saistīti ar nosacījumu prasību ievērošanu. Tas ievērojami samazinās administratīvo slogu, kas saistīts ar pārbaudēm mazajiem lauksaimniekiem, kuri veido 65% no KLP atbalsta saņēmējiem.

KLP stratēģiskajos plānos 32% no kopējā KLP budžeta (aptuveni 98 miljardi eiro) ir piešķirti brīvprātīgām darbībām, kas veicina vides, klimata un dzīvnieku labturības mērķu sasniegšanu. Ierosinātās izmaiņas saglabā šo bezprecedenta budžetu un nodrošina lielāku elastību, lai sasniegtu KLP vides mērķus.

Turklāt dalībvalstīm būs jāpārskata savi KLP stratēģiskie plāni līdz 2025. gada 31. decembrim, ja ES līmenī tiks atjaunināti konkrēti vides un klimata tiesību akti (piemēram, par savvaļas putnu un savvaļas faunas un floras dabisko dzīvotņu aizsardzību un ūdeņu aizsardzību). **LU**

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2024. GADA MAIJĀ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu aploksnes datums vai iesniegšanas beigu datums.

Termins	Aprīlis							Maijs							Jūnijs										
	1	14	15	16	17	18	21	22	23	24	25	30	1	14	15	16	17	18	20	21	22	23	24	25	30
Platību maksājumi																									
Vienotā platību maksājuma iesniegums 2024. gadā bez atbalsta aploma samazinājuma (datums vēl var tikt precizēts)																									
Bezprocentu īstermiņa aizdevums no līgspēju sekmejošā ienākumu pamatbalsta (datums vēl var tikt precizēts)																									
Iesniegums par pieteikšanos dzīvdegvielai ar samazināto akcīzes nodokļa likmi (ADE) (datums vēl var tikt precizēts)																									
Ražas, dzīvnieku, sējumu un stādījumu apdrošināšanas prēmija																									
PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																									
Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Atskaites iesniegšanas termiņš PAŠNODARBINĀTAJIEM																									
Nodokļa samaksas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																									
Darba devēja ikmēneša ziņojums																									
Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																									
Dabas resursu nodokļa pārskats																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																									
Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																									
Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajam summām iepriekšējā mēnesī																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceļotiksmi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																									
Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Gada pārskats par 2023. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu; mikro un mazām sabiedrībām) *																									

Gramatveidība un nodokļi

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

VALTERS PUNDURS SAIMNIEKO AR MĪLESTĪBU PRET SAVU ZEMI

Madonas novada Sausnējas pagasta Jaunkņepēnos saimnieko Valters Pundurs – kopš 2012. gada, kad pārņēma no savas sievas Līgas omes Veltas Ārijas Bērziņas viņas nomas zemes un 10 aitū ganāmpulku.

Iesākums bija ar mazu nomas zemi, kamēr laika gaitā saimniecībā ir iegādāta zeme īpašumā 52 ha, pārējie ir nomas lauki. Valtera Pundura saimniecībā tiek kopti un apsaimniekoti 138 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Aitū ganāmpulks ir audzis līdz 42 Dorperas un Merino šķirņu krustojuma aitām. Aitām Valtera saimniecībā ir sava novietne, kur apkārt ir ganības, aploki, bet aitū ganāmpulku Valters nav domājis paplašināt. Aitas saimnieks tirgo SIA “Piebalgas kūpinātava” un SIA “Sidrabjers”.

Izveidots viegli vadāms ganāmpulks

Augot zemes platībām un saimniecības attīstības vajadzībām, Valters Pundurs 2013. gada ziemā iegādājās pirmos gaļas šķirnes liellopus. Ganāmpulkā ir Simentāles un Šarolē šķirnes dzīvnieki, vaislas bullis gan pašreiz ir Šarolē šķirnes. Jaunkņepēnos tagad ir 46 gaļas liellopu ganāmpulks, t. sk. 25 zīdītājovis. Valters Pundurs ir pārliecinājies, ka Simentāles šķirnes zīdītājovis ir mierīgas, veselīgas un pienīgas mammas, kas izbaro savus teliņus un vēl citreiz atļauj arī mazāk pienīgo Šarolē zīdītājovju

Lauksaimnieku ballē apsveikumus saņēma Valters Pundurs ar dzīvesbiedri Līgu, no kreisās – LLKC Madonas biroja vadītāja Aija Vīgnere, no labās – uzņēmējdarbības konsultante Anita Briška

mazuļiem pamieļoties ar savu pienu. Ikdienā neatlaidīgi ejot un darbojoties ar lopiem, Valters Pundurs ir izveidojis mierīgu un viegli vadāmu gaļas liellopu ganāmpulku, kur saimnieks viens pats šķiro lopus gan pārdošanai, gan pārdzīšanai uz citiem aplokiem, gan var viens pats iedzīt lopus nodošanai furgonā. Lopi pieraduši pie saimnieka, šķirošana, brāķēšana norit mierīgi, savukārt, kad pieaicina palīgu, tad lopi kļūst trāmīgi. Arī gaļas liellopiem saimniecībā ir sava novietne, kur patverties nelabvēlīgos laika apstākļos, ir aploki un plašas ganības. Liellopus Valters Pundurs realizē SIA “Izsoļu nams” un brāķētos

nodot SIA “Senlejas”. No dzīvniekiem saimniecībā ir arī trušu ganāmpulks un vistu bariņš, olas un gaļa tiek izmantota ģimenei pašpatēriņam.

Uzsākta bioloģiskā saimniekošana

Valters Pundurs 2021. gadā uzsāka saimniekot pēc bioloģiskās lauksaimniecības metodēm. Bioloģiski apsaimniekojamā zemes platība patlaban ir 138 ha. Lauksaimnieciskai darbībai saimniecība izmanto īpašumā un nomā esošu zemi. Nelielās platībās tiek sētas auzas un griķi, bet pārsvarā tiek audzēti zālāji ganību un savas saimniecības lopbarības sagatavošanas vajadzībām. Saimniecībā ir iegādāta visa lopbarības sagatavošanas un augsnes apstrādes tehnika. Kopš Valters nodibināja saimniecību, uzreiz kļuva par LLKC Madonas biroja grāmatvedības, ekonomikas, augkopības un lopkopības klientu. Šos ilgos gadus saimniecības grāmatvedību kārto un ES atbalsta projektu rakstīja LLKC Madonas biroja grāmatvedības konsultante Dace Stalīdzāne. 2019. gadā ar projekta “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” atbalstu saimniecībā tika iegādāts siena vālotājs un plaujmašīna. 2021. gadā ar *Altum* atbalstu nopirkta jauna siena prese un 2023. gadā – lietots traktors *Valtra 8150*. ▶ 16. lpp.

Foto: no ģimenes arhīva

Valters pie sava ganāmpulka

◀ 15. lpp.

Valters Pundurs ir absolvējis Aizkraukles arodvidusskolu, kur ieguvis namu apsaimniekotāja-celtnieka profesiju. 1997. gadā Aizkraukles arodvidusskolā eksperimentālajā kursā mācību programmā mācīja jauniešus uzcelt māju no pamatiem līdz atslēgai. Valteram apgūtais celtnieka arods sirdij tuvs. Ir celtas un atjaunotas daudzas mājas. Kopā ar brāli Albertu Punduru klāti skaidu jumti daudzām mājām, būvēm. Vecpiebalgā uzceltas divas mājas no pamatiem līdz atslēgai. Arī savu māju Valters ir renovējis, uzcēlis pats, kur vienā mājā dzīvo četras paaudzes. Ome Velta, sievasmāte Sarmīte, Valters ar sieviņu Līgu un nu jau abu bērni meita Elza un mazais dēliņš Ralfs.

Kad tiek jautāts par vaļaspriekiem, tad Valters atbild, ka kādreiz skolas gadus patika futbols un citi sporta veidi. Savukārt tagad aizraušāns ir skrūvēt lūžņus un iet medībās, cik nu var atlicināt laiku no saimniecības nebeidzamajiem darbiem.

Kamēr dēls Ralfs ir pavisam mazs, tikmēr meita Elza visu ģimeni ievēl sabiedriskajos pasākumos, kuri ir jāapmeklē. *Hip hop* deju konkursi, dziedāšanas, tautu deju skates, Elzas uzstāšanās pasākumos, uz kuriem Valters un Līga nemitīgi ved meitiņu. Viss tiekot pakārtots bērnu sabiedriskajai dzīvei.

Aktīvs un zinātkārs zemnieks

Tikmēr pats Valters Pundurs ir aktīvs

zemnieks, kurš nemitīgi mācās, pilnveidojas un iesaistās dažādos projektos. Apmeklē LLKC rīkotos informatīvos, izglītojošos seminārus, piedalās mācību programmās un saimniecību apmeklējuma pasākumos, lauka dienās, demonstrējumu semināros, pieredzes apmaiņas braucienos, lai iegūtu vajadzīgās zināšanas lauksaimniecībā un lopkopībā. Tāpat Valters izmanto Eiropas Savienības apmaksātas individuālās konsultācijas augkopībā un lopkopībā.

Saņem apsveikumus lauksaimnieku ballē

LLKC Madonas birojs sadarbībā ar Madonas un Varakļānu novadu pašvaldībām aicināja Madonas un Varakļānu zemniekus uz lauksaimnieku balli, kas ar vadmotīvu "Zaļi dzīvojam" 2024. gada 1. martā tika vērienīgi aizvadīta Varakļānu novada kultūras centrā. Pasākuma mērķis ik gadu godināt aktīvus, radošus, uz zināšanām vērstus un godprātīgus novadu lauksaimniekus. Šogad LLKC Madonas birojs sveica saimnieciskās darbības veicēju Valteru Punduru, izsakot pateicību par ieguldījumu lauksaimniecībā, par neatlaidību un mīlestību pret savu zemi. Lauksaimnieku godināšanā vēlējamies pateikt sirsnīgu paldies ikvienam lauksaimniekam, bet jo īpaši Valteram, kura darbi runā vairāk par vārdiem.

Valters Pundurs atzinīgus vārdus velta savam kaimiņam Antim Jēkabsonam, kurš jau no pašiem pirmajiem Valtera saimniekošanas gadiem ir bijis lielu lie-

lais palīgs, kurš viņu kā lauksaimnieku ir atbalstījis, gan pieskrienot palīdzēt saspringtos darba periodos, gan ikdienā. Paldies kaimiņam par izpalīdzēšanu, par nesavtību visus šos daudzus gadus.

Valters sev un citiem lauksaimniekiem novēl pacietīgi iet savu izvēlēto ceļu. Mazāk čikstēt un neatlaidīgi, maziem solīšiem, siksti un pārliecinoši attīstīt savas saimniecības, jo ģimene un zeme, saimniecība ir lauku pamats.

Lai Valteram neizsīkstošs darba spars un velme mācīties, attīstīt savu saimniecību arī turpmāk!

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapa" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA "UnitedPress Tipogrāfija"
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

